झारखण्ड शैक्षिक अनुसंधान एवं प्रशिक्षण परिषद्, राँची

प्रथम सावधिक परीक्षा 2021-2022 माडल प्रश्नपत्र सेट – 2

कक्षा – 9 विषय – संस्कृत समय - 1 घंटा 30 मिनट पूर्णांक – 40

खण्ड 'क' - 'अपठित अवबोधनम्'

निर्देश:- अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रदत्त प्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्य: शुद्धं विकल्पं चित्वा लिखत-

समाचारपत्रम् वर्तमानयुगस्य दर्पणम् वर्तते।जनजागरणस्य सर्वश्रेष्ठं सर्वप्रियम् सुलभं साधनं वर्तते।साधारण जनताया: शिक्षक: वर्तते।समाचारपत्रम् लोकतान्त्रिक राष्ट्रेषु जनशक्ते: चतुर्थ: स्तम्भ: स्वीक्रियते । अधुना समाचारपत्रम् प्रात:कालीन: अल्पाहार: वर्तते ।प्रात:काले समाचारपत्रम् न प्राप्य जना: व्याकुला: जायन्ते। समाचारपत्रे एव वसुधैव-कुटुम्बकस्य उद्घोषस्य कार्यान्वयनम् कृतम्। सम्पूर्णविश्वस्य समाचारा: समाचारपत्रै: सामान्यजनतां प्रति प्राप्यन्ते।समाचारपत्रम् राष्ट्रनेतृणाम् कटुआलोचनां कृत्वा शासनस्य प्रहरी वर्तते।समाचारपत्राणां लेखेषु सम्पादकीय-स्तम्भेषु जनताया: विचारधाराम् दृष्टिकोणं च परावर्तयितुम् महती शक्ति: वर्तते। सामाजिक-कुरीतिनाम् राजनीतिक छल प्रपंचानाम् धार्मिक-उन्मादस्य वर्णनं कृत्वा समाचारपत्रम् समाजसुधारक: जायते।वर्तमानयुगे समाचारपत्रै: लक्षश: जना: आजीविकां प्राप्नुवन्ति,दानं च कुर्वन्ति।

1. जनजागरणस्य सुलभं साधनं किम्?

(क) पत्रम् (ख) समाचारपत्रम् (ग) अनौपचारिक पत्रम्(घ) औपचारिक पत्रम्

2. अधुना जनताया: प्रात:कालीन अल्पाहार: किम् ?

(क)फलम् (ख) आम्रम् (ग) दुग्धम् (घ) समाचारपत्रम्

3. 'चतुर्थ:स्तम्भ:' अनयो: पदयो: विशेषणपदम् किम् ?

(क) प्रथमा (ख) द्वितीया (ग) स्तम्भ: (घ)चतुर्थ:

4.' दुर्लभम्' अस्य विलोमपदम् अनुच्छेदात् चित्वा लिखत।

(क)साधनम् (ख)सुलभम् (ग) दर्पणम् (घ) पत्रम्

5. 'प्राप्य' इति पदे क: प्रत्यय: ?

(का)शतृ (ख) तुमुन् (ग)ल्यप् (घ)शानच्

खण्ड 'क' - 'पठित अवबोधनम्'

निर्देशः – अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत –

6. कविः भारतीं कस्याः नद्याः तटे वीणां वादयितुं कथयति ?

[क] गङ्गा [ख] सरस्वती [ग] नर्मदा [घ] कालिन्दात्मजायाः

7. वसन्ते कस्य काकली जनानां चेतांसि आकर्षयन्ति ?

[क] काकस्य [ख] कोकिलस्य [ग] मयूरस्य [घ] कपोतस्य

8. वसन्ते आम्रमञ्जरी कीदृशी भवति ?

[क] पिञ्जरी [ख] रक्ताः [ग] हरिताः [घ] श्वेताः

9. केषां नतां पङ्क्तिम् आलोक्य कविः वीणां वादयितुं कथयति ?

[क] मधुमाधवीनाम् [ख] वृक्षानाम् [ग] मानवानाम् [घ] पशूनाम्

10. 'नीरसः' इति पदस्य विलोमपदं किम् ?

[क] प्राचीनम् [ख] शीघ्रम् [ग] सरसः [घ] शेमुषी

11. निर्धनायाः वृद्धायाः दुहिता कीदृशी आसीत् ?

[क] गर्विता [ख] विनम्रा [ग] मूर्खा [घ] अकुशला

12. ग्रामे कीदृशी स्त्री अवसत् ?

[क] निर्धना [ख] गर्विता [ग] मूर्खा [घ] विनम्रा

13. बालिका कं निवारयन्ती प्रार्थयत् ?

[क] मयूरम् [ख] पशुम् [ग] वानरम् [घ] स्वर्णकाकम्

14. 'सूर्यास्तः' इति पदस्य विलोमपदं किम् ?

[क] प्रभातः [ख] संध्याकालः [ग] शुभरात्रिः [घ] सूर्योदयः

15. कृष्णसर्पः कस्याः गृहे विलोकितः ?

[क] विनम्राबालिकायाः [ख] गर्विताबालिकायाः [ग] वने [घ] नगरे

16. मल्लिका काभिः सह पूजार्थं गच्छति ?

[क] पित्रा सह [ख] पत्या सह [ग] सखिभिः सह [घ] मात्रा सह

17. कुम्भकारः घटान् किमर्थं रचयति ?

[क] धनलिप्सया [ख] मनोरंजनार्थम् [ग] जीविकाहेतोः [घ] क्रीडनार्थम्

18. कालः अक्रियमाणस्य कार्यस्य किं पिबति ?

[क] जीवनम् [ख] दुःखम् [ग] रसम् [घ] भोजनम्

19. चन्दनः मल्लिका च कान् आनेतुं कुम्भकारस्य गृहम् अगच्छताम् ?

[क] स्थाल्यान् [ख] धान्यम् [ग] दुग्धम् [घ] घटान्

20. चन्दनस्य भार्या का आसीत् ?

[क] नन्दिनी [ख] मल्लिका [ग] सुदक्षिणा [घ] सुमेधा

खण्ड 'ग' - 'अनुप्रयुक्त व्याकरणम्'

निर्देशः – अधोलिखितेषु वर्णेषु/पदेषु वर्णसंयोजनं /वर्णवियोजनं वा प्रदत्तविकल्पेभ्यः उचितं विकल्पं चित्वा लिखत –

21. क् + अ + क् + ष् + आ =

[क] कच्छा [ख] ककछा [ग] कछा [घ] कक्षा

22. न् + इ + र् + म् + आ + ण् + अ =

[क] निरमाण [ख] निर्माण [ग] निर्मान [घ] निम्राण

23. व् + इ + न् + अ + म् + र् + अ + त् + आ =

[क] विनम्रता [ख] विनर्मता [ग] विनमरता [घ] विनरमता

24. वर्णमाला =

[क] व् + अ + र् + न् + अ + म् + आ + ल् + आ

[ख] व् + अ + र् + अ + ण् + अ + म् + आ + ल् + आ

[ग] व् + अ + र् + ण् + अ + म् + आ + ल् + आ

[घ] व् + आ + र् + न् + अ + म् + आ + ल् + आ

25. साप्ताहिक =

[क] स् + अ + प् + त् + आ + ह् + इ + क् + अ

[ख] स् + आ + प् + त् + आ + ह् + ई + क् + अ

[ग] स् + प् + त् + आ + ह् + इ + क् + अ

[घ] स् + आ + प् + त् + आ + ह् + इ + क् + अ

निर्देशः – अधोलिखितानां शब्दरुपाणाम्/धातुरुपाणाम् उचितं रुपं विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत –

26. 'देव' इति शब्दस्य सप्तमी द्विवचने किं रुपं भविष्यति ?

[क] देवयोः [ख] देवे [ग] देवेषु [घ] देवयौ

27. 'लता' इति शब्दस्य षष्ठी एकवचने किं रुपं भविष्यति ?

[क] लतया [ख] लताया [ग] लतायाः [घ] लतायाम्

28. 'राजन्' शब्दस्य प्रथमा बहुवचने किं रुपं भविष्यति ?

[क] राजनः [ख] राजानः [ग] राज्ञः [घ] राजानाः

29. 'भू' धातोः [परस्मैपदी] लोट्लकारे प्रथमपुरुष एकवचने किं रुपं भविष्यति?

[क] भवति [ख] भविष्यति [ग] अभवत् [घ] भवतु

30. 'लभ्' धातोः[आत्मनेपदी] लट्लकारे प्रथमपुरुष बहुवचने किं रुपं भविष्यति?

[क] लभन्ते [ख] लभन्ति [ग] लभसे [घ] लभेथे

निर्देशः – अधोलिखितानां रेखाङ्कितपदानां प्रकृति-प्रत्ययौ संयोज्य विभज्य वा उचितम् उत्तरम् विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत –

31. पुस्तकालयस्य पुस्तकानि बहिः न **नेतव्यानि** ।

[क] नी + क्त्वा [ख] नी + तव्यत् [ग] नी + ल्यप् [घ] नी + तुमुन्

32. मार्गे सः फूत्कारं **कृ + शतृ** एकं विषधरं सर्पं पश्यति।

[क] कुर्वन् [ख] कुर्वन्तम् [ग] कुर्वन्ती [घ] कुर्वन्तः

33. **<u>कम्प् + शानच्</u>** बालिका गृहं गच्छति ।

[क] कम्पमानः [ख] कम्पमानम् [ग] कम्पमाना [घ] कम्पमानैः

34. कार्यं यथाकालं **<u>करणीयम्</u>** ।

[क] कृ + तव्यत् [ख] कृ + तुमुन् [ग] कृ + शतृ [घ] कृ + अनीयर्

35. हरिः कार्यं **<u>कृ + तुमुन्</u>** गृहात् बहिः गच्छति ।

[क] कर्तुम् [ख] क्रेतुम् [ग] क्रीणन्तुम् [घ] क्रीडितुम्

निर्देश: - अधोलिखितानां रेखांकितपदानां संधिं /विच्छेदं वा विकलपेभ्य: चित्वा लिखत -

36. अधुना **<u>चन्द्र + उदय:</u>** भवति।

(क) सूर्योदय: (ख) चन्द्रदय: (ग) चन्द्रेदय: (घ) चन्द्रोदयः

37. **<u>रमेश:</u>** गृहं गच्छति ।

(क)राम +ईश: (ख) रामा+ईश: (ग)रमा+ईश: (घ) रामे +ईश:

38. गंगाया: तटं **<u>पावनं</u>** भवति।

(क) पो +अनम् (ख) पौ +अनम्

(ग)पे +अनम् (घ) पाव +नम्

39. हे प्रभु! तस्मै **<u>सन्मतिं</u>** ददातु।

(क)सत् +मतिम् (ख) सन्+मतिम्

(ग)सम +मतिम् (घ) सन्न +मतिम्

40.भवत: **<u>स्वागतम्</u>** अस्ति।

(क) स्व +आगतम् (ख) सु+आगतम् (ग) सवा +गतम् (घ)स्वागत +म्